fecit in proemio ferti

a ¶ Dare. no. pro eo quod in fi. dicam.

b ¶ Sortis. sumitur hic pro fortuna vel euentu: sic. xxv. q. ij. sors. alibi pro sortilegio: de sorti. c. i. alibi pro capitali de vsur. c. i. 7. ij. alibi p parte vel portione de preben. cum fm. xxi. di. cleros in prin.

c ¶ De medio. i. de hac vita q̃ quare dicatur medium habes xxiij. q. iiij. hec autez vita.

d ¶ Non impleuit. concor. ō pigno. c. iij.

e ¶ Permittēte: 7 forsan agente: omnia. n. que fiunt aut iusto iudicio facit: aut suo pmissu ita fieri finit. xxvi. q. v. nec miruz v. nec ideo.

f ¶ Cōpendiū. quod est breue 7 vtile: de hoc de rescrip. dispēdia. lib. vi.

g ¶ Cōcernūt. quasi simul cernunt vel conspiciunt.

h ¶ Debemus. dz ergo successor pficere factum predecessoris. xij. q. v. q: Joānes. lxiiij. di. c. ij. de rescrip. lras vbi de hoc 7. xi. q. iij. si cps ante.

i ¶ Circūsepti. i. circundati vel vndiqz cincti.

k ¶ Silentio: sit rector viseret in silentio. xliij. distin. sit rector in prin. contra illos qui dicunt tacenda. Ouidius sine titulo. Quis vnquam minor est quaz tacuisse labor. 7 Cato. Virtutē primam puto compescere linguā. Et seneca ait. Dixisse me quādoqz penituit: tacuisse nunquam.

l ¶ Oportunitate. xxiij. q. iiij. ñ potest. in fi. 7 de eo qui cog. cōsan. vro. siue veniens. ij.

m ¶ Uniuersitati: conclusio.

n ¶ Alacri. concor. proe. institu. in fi.

o ¶ Sic. s. permissionem nstam sub bulla.

titulis collocatas mittere decreuisset 7 dare[a] in commune subiectis 7 assidua tamen occupatio circa magna ac sortis[b] humane conditio: que ipsum de medio[c] sustulit in cā fuerunt: quare suum in hac parte proposituz nō impleuit[d]. ¶ Nos etiam qui sicut eidem: licet immeriti in apostolatus officio domino permittente[e] successimus: sic 7 in affectus plenitudine: in his que cōpendiuz[f] vniuersi concernunt[g] successisse debem[h]: tot gradibus agēdis 7 arduis fuimus a nostre promotionis exordio circunsepti[i] q̃ tam ex hoc quaz ex causis rationabilibus alijs quā sub silentio[k] prouidimus committendas predictas vobis cōmunicare constitutiones fuim[m] hactenus ipediti. ¶ Nunc igitur oportunitate[l] captata illas vobis sub bulla nostra trasmittimus. ¶ Uniuersitati[m] vestre per apostolica scripta mandantes quatenus eas prompto affectu suscipiatis: 7 studio alacri[n] eis sic[o] vobis manifestatis 7 cognitis vsuri decetero[p] in iudicijs 7 in scholis[q].

¶ Data[r] auinioñ. viij. calendas nouēbris[s] pontificatus[t] nostri anno secundo.

Rubrica De summa trinitate 7 fide catholica.

Q Clemens. v. in conci. vienñ.

¶ Fatetur concilium vnicum dei filiuz in essentia dei eternaliter subsistentem verum corpus humanū assumpsisse de virgine: 7 in eo passum 7 iam mortuum lancea perforatum: approbans in hoc ordinez quem tradidit euangelista Joannes. Secundo reprobat 7 hereticā indicat doctrinaz que habet q̃ substantia anime rationalis seu intellectiue vere 7 per se humāi corporis non sit forma. Tertio asserēs 7 cōfitendum vnū baptisma: sicut unū deum vnam fidem approbat opinē habet illud conferri etiam parvulis quo ad habitum informationem gratiam 7 virtutes: hoc dicit Joānes and.

Idei[v] catholice fūdamento[x] pter qd̄ reste apostolo[x] nemo pōt aliud ponere firmiter inherentes: apte cū scā mre ecclesia cōfitemur vnigenitū

rent post quattuor menses. Aliqui dicebāt q̃ ordinauerat eas ligare post quam essent per studia publicate: mortuo clemente istarum cōstitutionum haberi copia de cancellaria nō poterat: 7 sic tenuerūt curiales q̃ vltra illas quattuor non ligarent: creato autē domino Joāne adhuc primo anno sui pontificatus: 7 vltra viguit hoc dubium. Sed quia quibusdam petentibus p ipsaz auditores vari in causis beneficialibus cuz clausula simplr 7 de plano 7 c. interduz sic respondit: pstitutionem habens ceperūt vicere auditores palatij q̃ ipse videbatur velle q̃ constitutiones ligarent: ñriuz videbatur qz petiuerat 7 recepat constitutiōes ipsas examinādas 7 corrigendas 7 aliquas correxit 7 mutauit. vt. j. ti. i. c. vno. Similiter deliberauerunt auditores illaz habere pro cōstitutiōe de q̃ papa sic viderat reliquas priori dubio relinquendo. Ex his ergo concluditur p 7 ñ q̃ ligauerint: facit predicta assertio dñi auditoris: q̃ vicit se de mādato clemētis publicationem in audientia finiuisse: 7 sic fuit omnis actus legis cōdē de perfectus: de quo. C. ō legi. humanuz. Item cōtrarium sonat in absurdum q̃ cōstitutiones que attribuuntur pālio 7 clementi a tempore finiti cōcilij non ligent infra quinquenium 7 a tempore clementis infra biennium: ex quo ergo fuit constitutio concilij vel clemētis: 7 verbum statuo: ōsignat rem perfectaz ō verbo. signi. in his. cuz cōcordā. ergo ligabāt post tēpus limitatū a iure. Item nō apparet nec fertur q̃ dominus Jo. de his cōstitutionibus fecerit aliā publicationem in audientia: ergo initiur iaz facte sed hoc dicere multos illa queat: 7 maxime ponderatis cōstitutionibus. de vi. 7 ho. cle. qñi. ō sepul. c. i. de sta. mo. c. i. de reli. domi. c. i. de priui. c. i. per quas id tenēdo multi clerici 7 infiniti religiosi ligati dicētur. Item sonat in absurdum dicere q̃ ligarent constitutiones que occultabantur: quare benignius videretur id quod in pn. glo. diri. Quasi in his perplexitatibus ponderatis dñs Jo. b noluerit per hoc ybuz. decetero. q̃ tpe huius date sit ipsaz publicatio facta nec ob. publicatio facta tpe clemētis: qz lz illas publicare fecerit: illas tamē nō dedit: qd̄ patet qz supra dicit q̃ dare decreuerat: sed suuz ppositū non ipleuit: qd̄ satisfacit. Hec sic dicta sumantur ī modum collationis nō diffinitionis: quam hoc casu conditor facere posset: non glosator.

q ¶ In scholis: de his verbis dic vt. s. in pemio gregorij. in vlti. glo.

r ¶ Data circa hanc datā: vide quod no. in fi. vi. li. super eius data.

s ¶ Nouembris quare mensis iste sic denominet: dicam. j. ō reli. 7 venc. san. si dñm. ȳ. lz igitur.

t ¶ Pontificatus. qui incepit nonas. i. quinto die septēbris anno domini. M. ccc vi. qua die consecratus fuit benedictus 7 coronatus: lz prius fuerit electus septima augusti: 7 per hoc patet q̃ tardauerat mittere cōstitutiones has fere per. xxiij. menses post coronationem: 7 hec est causa quare superius se excusauit Jo. an.

Rubrica De summa trinitate 7 fidei catholica Circa rubricas hui[v] voluminis nō continuādas repete qd̄ no. eo. ti. li. vi. qd̄ etiā hic fortius locum hz cū hoc volumē ñ emanauerit sub noie li. vt ī pemio viri: lz hac rōne viderent cōstitutiones grego. cōpilationis. 7. vi. allegāde in hoc volumine fm suas materias: put. s. 7. j. oēs tñ allegabo. vt. s. ex quo in altera illarum compilationū hec inferri non mandātur.

u ¶ Idei catholice. Partes patēt: secunda ibi porro. tertia ibi ad hoc. Item hec prima pars facit tria. Primo fatetur eternā diuinitatē xpi. Secūdo verā humanitatē ipsi. Tertio ipsius passionē 7 mortez 7 figurā inducens: ordinē approbat: quem de plagis ponit euangelista Joannes.

x ¶ Fundamēto: qd̄ est xps.

y ¶ Apsto. i. ad corin. iij. 7 cōcor. i. q. i. cū paulus. de psby. nō bap. c. fi.

z ¶ Unigenitū. vt dicit Anselmus in sancta trinitate: quātūlibet paruuz incōueniens est impossibile: sed si pater aliuz filiū gēuisset: ille per oia similis esset iam genito filio: 7 cū iā genit filius sit ybū: reliquus esset verbuz

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

⁊ sic essent in deitate duo verba: sed cū vno dei ꝓbo: ola pfectissime dicantur ⁊ creētur: aliud superfluū ⁊ nugatoriū fuisset: nam duorum ad idem suffragantiū quoꝝ vnum sufficit: alterum supfluū est: quod non est in deitate possibile. ⁊ phīlosophus. i. phīsicorum. Frustra fit per plura quod potest fieri per paucioꝛa. Jo. an.

a Filiū de spiritu sancto ⁊ eiꝰ eterna processione. J. eo. fideli. lib. vi.

b Omnibꝰ. p hoc comprehēdit īmensitatē: incōmutabilitatem: incōprehensibilitatem: omnipotentiam: ⁊ ineffabilitatem. Itē essentiā. substantiam: seu naturā. de his omnibꝰ. J. eo. firmiter. in prin. ⁊ in diuinis hec tria vltima repetimꝰ ad maioꝛem expressionē. Si enim ad diuinam essentiam habeatur respectus: quasi mathematice. i. abstracte non reducta ꝓsideratione ad personas: sic est essentia. si cōsideretur concrete habito respectu ad psonas sic est substantia: quia in qualiber psona substat: ⁊ est nota. J. eo. dānamꝰ. ver. nos auteē. si vtroq; modo: quasi īconsideratione vniuersali: sic est natura: quia naturale est diuine essentie ꝙ sit vna: ⁊ ꝙ in ea sint persone. simpleꝛ tamen est impartialis ⁊ indiuisibilis.

c Eristit. dānati sunt ergo bonosiani: qui xpm dicebāt nō propriū sed adoptiuum filium dei. xxiiij. q. iij. quidam. ver. bonosiani. ⁊ de hoc de cele. mis. in. quadam.

d Eternaliter. arriani negauerūt filium coeternū patri. xv. di. c. primo. xxiiij. q. iij. quidam. ver. arriani. ⁊ arguebant sic. omne qō natuꝫ est principium habet: ergo filius qui natus est principiuꝫ habuit ⁊ esse cepit. vnde dicebat arrianus: si filius est: natꝰ est: si natus est: ergo tpꝰ fuit quādo nō erat filius. Sed ꝗ eum dicit ambrosius lib. i. de trini. c. v. idem posset dicere ō eo ꝙ si cepit esse pater: ergo primo fuit deꝰ quā pater: ⁊ fuit tēpus quo non erat pater: sed cum ex hoc sequeretur eum mutabilem. i. generationis accessione mutatuꝫ: hoc dicere amentia est: semp enim fuit pater ⁊ filius: nam ex vi correlatiui posito vno ponitur ⁊ reliquum. dicebat ergo Aug. de fide ad petrū. c. ij. si dei filius virtus ⁊ sapiētia dei est: nec vnq̄ fuit deus sine virtute ⁊ sapientia: dei ergo filius coeternus est deo patri. primum probat apostolus. i. ad corinthios. i. ⁊ habetur. xxxvi. dist. §. hic etiā. ergo dicit Grego. ⁊ augustinus ꝙ sicut splendor qui gignit ab igne coeternus est illi ⁊ esset coeternus si ignis esset eternus: sic est intelligendū de deo natum esse sempiternum: vt sit patri filius coeternus: ⁊ hoc prosequitur magister sen. li. i. di. ix.

e Unitas. dicūt theologi ꝙ in instanti cōceptionis pfectus fuit homo: ⁊ fuit aīa rōnalis infusa: tum ꝓpter infinitā virtutē agentis. s. spūs sancti: tum qꝛ incōgruū fuisset filium dei corpus assumpsisse: nisi formatum. In alijs aūt nō infundit nisi organizato embrione: ⁊ pleno habilitato ad ipsam recipiendaꝫ: de hoc. xxiij. q. ij. quod vero. quod dicunt quidam fieri p dīam seruū. a. xl. vel. lxxx. die a cōceptione embrionis. de hoc. xv. dis. §. i. de purifi. post partum. c. vnico.

f Fieret. cōcor. J. eo. firmiter. ver. ⁊ tandem ibi: verus hō factꝰ est ⁊ cōsidera verba: nō. n. fuit xpꝰ cōpositus ex deitate ⁊ humanitate: nam simplicitas deitatis nullā recipit cōpositionem: vt ibi satis no. in pn. ⁊ qō ibi dicit xpm fuisse cōpositū. verū est respectu humanitatis: que fuit composita ex aīa rōnali ⁊ humana carne: vt ibi ⁊ hic. ⁊. J. de here. cuꝫ xpꝰ. ⁊ vide qō no. de cōse. di. ij. hoc est quod dicimus.

g Passibile. iniātum ꝙ vt dicit Aug. oēs defectus nostros assumpsit filius dei preter ignorātiam ⁊ peccatum. vel magister de hoc. iij. sen. xv. dist. lꝫ igitur in assumptione sui ipsius caro fuerit a spiritu sancto ab oīb̄ reliquijs peccati mūdata: vnde angelus ad virginē luce. i. Spiritus sanctus superueniet in te ⁊ virtus altissimi obūbrabit tibi. qō ex te nascet sanctum vocabitur filius dei: tamē vt dicit ipse augustinꝰ. Si in cruce mortuus non fuisset ad vltimum senio defecisset: frigus ergo calorem famem sitim ⁊ alias humanas penalitates pati poterat: ⁊ sic habuit corpus passibile. Fuit autē hoc cōgruū ꝙ nostros defectus assumeret ꝓpter iusticiam satisfactionis: quam pro nobis faciendam assumpserat: vt pro nobis perfecte satisfaceret per penalitates carnis nostre. Item propter fidem incarnationis. sine his enim penalitatibus humana natura hominibꝰ nota nō fuisset. Item propter exemplum patientie nobis prebendū ad tolerandas penalitates carnis humane.

h Animā. non spiritum vitalem trī. de cele. mis. in quadam. vbi pluribus auctoritatibus ꝓbatur: quod hic de vera anima dicitur.

i Rationalem. non dicit sensitiuam vel vegetabilem trī: de qbus. J. in parte proxima dicetur.

k Ex tpe. quod tempus satis notū est: ⁊ ab hac incarnatione cōputant quidam annos dñi. xxiij. di. in nomine dñi. in pn. alij a natiuitate ⁊ de hoc in spec. de instru. edi. in prima col. Dubitari posset de tpe incarnationis: quare tūc ⁊ nō priꝰ vel tardius: canoniste dicūt satis esse dicere cum paulo. O altitudo diuitiaꝝ ⁊c. ad ro. xi. in fi. de pe. dist. iiij. si ex bono. nam ⁊ in ptāte miserentis est quando ⁊ q̄tū misereri velit: facit de pe. di. iij. si. n. inquit vltra meduꝫ versicu. sicut. ⁊ qō no. q cle. vl vo. c. ij. dicunt tñ theologi ꝙ certū est nō fuisse cōueniēs ante peccatū deū incarnari: cū opus incarnationis pncipaliter ordinet ad abolitionem peccati: ⁊ vt dī luce. v. non sanis ꝫ īfirmis opus ē medico: nec venit vocare iustos sed peccatores. ij. q. i. multi. de pe. di. i. libenter. Itē nec fuit ꝓueniēs statiꝫ post peccatū deū incarnari: cū. n. ex superbia peccatū pueniſſet: sic liberādus erat hō vt humiliatus recognosceret se liberatore indigere: quod magno cōsilio delatum fuit: vt cognita sui infirmitate hō clamaret ad medicuꝫ: ⁊ gre posceret auxiliū. Ad finem vero seculi non debuit differri: vt de impfectiōe humane nature per incarnationē peruenireturꝫ gradatim ad perfectionē glorie in fine seculi. Item fuit equū post datam legem mosaycā ⁊ prophetiam quā multi spnebāt: iustificari deo genus humanū per incarnationē ⁊ tpe grē: quod si delatū fuisset ad finē seculi: forsan reuerētia ⁊ notitia dei ⁊ morū honestas in terris fuisset abolita: fuit etiam hoc conueniens ad manifestandam diuinam virtutem saluātem per fidem preteriti presentis ⁊ futuri. vt no. Ber. J. eo. ti. sup rub.

l Virginali. quare de maria virgine ⁊ nō de alia voluit incarnari? Dicūt sancti ꝙ sicut ex superbissima natus est morbus: sic ꝓ ꝓtrariū ex humilissima īcohari debuit medicina: vñ verso noīe eue ipsi dictū est aue. luce. i. Itez sicut ad summā humilitatem dei filius voluit incarnari: sic summe humilē eligere voluit in qua ⁊ a qua tanta deberet humilitas īchoari: vñ ipsa in cātico suo dixit ibidē. respexit dñs humilitatē ancille sue. Tertio qꝛ vt quedam refert historia: ꝑma ipsa fuit que ꝓginitatē deo obtulit: vñ qꝛ nouū doni genus obtulit: nouo ⁊ inaudito dono debuit honorari. In ꝓiugio aūt Joseph cōsensit istinctu spūs sancti ad celandum mysteriū: quod dic vt. xxvij. q. ij. §. ij. ⁊. c. inuēta.

m Thalamo. i. cubiculo vel vtero.

n Hypostasis. greci eo modo vtunt hoc noīe hypostasis quo nos vtimur hoc noīe psona: de hoc noīe. i. de sen. xxiiij. ⁊. xxv. di. hypostasis aūt ꝓdit ab hypos qō est sub: ⁊ stasis qō est status vel stans: ⁊ dicit hipostasis substātia intellectiua siue forma. s. primordialis materia. ⁊ dicit quasi substās: qꝛ habet substare oīb̄ accidētibus: ⁊ oīa accidētia ad se recepit: a nullo tñ informatur ꝑm Aug.

o Natura. s. vera humana. Jo. an.

p Omnium. quo ad sufficientiam: sed quo ad efficaciam pro destinatis trī: de hoc de con. di. ij. semel. ij.

q Cruci. in huius passionis memoriam videmus in singulis particularibꝰ ecclesijs depictā crucē in altū erigi: ⁊ celebramus ēt festum inuentiōis ipsius de con se. di. iij. crucis. Dicit Aug. Cruc. que erat suppliciū latronū: nūc trāsit ad frōtes imperatoꝝ: si tñ honorē deus cōtulit supplicio suo. q̄tum ꝓferet seruo suo? Inter alias fuit quadrupleꝛ cā quare xpꝰ crucis mortē elegit. Primo vt i illa pēdēs i aere se inter deū ⁊ hominē mediatorē ostēderet: ⁊ sic no. i. ad thimo. ij. ⁊. r. di. qm̄. Secūdo vt dāna que obuenerāt per lignū primis parētibus vetitū: per lignū crucis restauraret. Tertio vt diabolū qui per lignū vincebat per lignū superaret: ⁊ hec duo gregorius exprimit in prefatiōe de cruce. Qui salutē humani generis ⁊c. de qua de con. di. i. inuenimus. ⁊. J. de reli. ⁊ ve. san. si dñm aūt medium. Quarto vt euidenter ostēderet ꝑ quibꝰ restaurādis patiebat. s. pro superis angelorꝝ ruinis replendis. pro iustis de limbo educēdis: ꝑ amicis colligēdis ⁊ adiuuandis: pro inimicis recōciliādis. Primū designat per brachiū superiꝰ. Scōm per inferius. Tertiū per dextrū. Quartū per sinistrū. Fertur etiam crux quatuor genera lignorꝝ habuisse. s. cedrū in stipite. palmā in palo per longū: cupressum in ligno ex transuerso: oliuā in tabulā sup crucem loco quarti brachij. ⁊ datur versus. ligna crucis palma cedrus cupressus oliua. Et qūo proprietates lignorꝝ bene cōueniant instāt theologi: quod omitto.

r Mori. de con. di. ij. timorem.

s Profluentibus. separatim. de hoc de cō. di. ij. c. i.

t Aque. ⁊ fuit vera aqua: de quo satis de cele. mis. in quadaꝫ. ⁊ fuit aqua regenerationis. ⁊ sanguis redemptionis. vt ibi.

v Et īmaculata. ad ephe. v. ante finem.

x Sicut. ponit figurā quā etiā īducebat Post. de cele. mis. in quadā. ver. ꝑ ħ.

y Soporati. ergo dormitio ade ⁊ mors xpi cōueniunt in figura. sicut cōueniūt in figura vigilans ⁊ viuēs. si de latere ergo viuētis debuisset formari ꝓtunc. ecōtra de latere vigilantis fuisset eua formata.

z Formata. geñ. ij.

⁊ Apostolum. ad ro. v. post mediū.

? Ezechiel. i. c. xvij. in prin. Jo. Grego. in. iiij. homel. sup ezechiele de visione quatuor aīalium bñtiū facies diuersas. s. bouis leonis bouis ⁊ aquile. dicit ꝙ

beati Joannis: videlicet apostoli ⁊ euangeliste: qui sacramenti hui⁹ rem gestam narrans ⁊ ordinem in euangelio suo dixit[a]. Ad iesum autem cum venissent vt viderunt eū iam mortuum non fregerunt eius crura: sed vnus militum lancea latus eius aperuit: ⁊ continuo exiuit sanguis ⁊ aqua: ⁊ qui vidit testimonium perhibuit: ⁊ verum est testimonium eius: ⁊ ille scit quia vera dicit vt ⁊ vos credatis. ¶ Nos igitur ad tam preclarum testimonium ac sanctorum[b] patrum ⁊ doctorum[c] cōmunem sententiam apostolice considerationis ad quā dūtaxat[d] h declarare pertinet: aciem conuertentes sacro approbāte cōcilio declaramus predictū apostolum ⁊ euangelistam Joannem rectum in premissis facte rei ordinem tenuisse: narrando ꝙ Christo iam mortuo vnus militum lancea lat⁹ eius aperuit[e]. ¶ Porro[f] doctrinam omnem seu positionem[g] temere asserentem aut vertentem in dubium[h]: ꝙ substātia anime rationalis seu intellectiue[i] vere ac per se humani corporis non sit forma: velut erroneam ac veritati catholice[k] inimicam fidei: predicto sacro approbāte cōcilio reprobam⁹ diffiniētes vt cūctis nota sit fidei syncē veritas: ac p̄cludat vniuersis errorib⁹ aditus: ne subintrēt: ꝙ quisquis deinceps asserere defendere seu tenere pertinaciter[l] p̄sūpserit: ꝙ aīa rōnalis seu intellectiua: nō sit forma corpis hu-

iure vel vere per hoiem figurat Matheus: quia cepit ab humana generatione Marcus per leonem: q: cepit a clamore in deserto. Lucas per vitulum: q: cepit a sacrificio. Joannes vero digne per aquilā: q: cepit a diuinitate xpi: sicut enim aquila cūctis auibus altius volat: ⁊ irreuerberatis oculis solis radios intuet: sic iste altius ceteris ascendit: qui dicens. In principio erat verbum: ⁊ verbum erat apud deum ⁊ deus erat verbum: dum in ipsam diuinitatis substantiam intendit: quasi more aquile oculos fixit in solem.

a ¶ Dixit. xix. distin. c. i. ad fi. ⁊ ad litteram hic ponitur textus euangelij quem glosare nō est meum.

b ¶ Sanctorum. s. Aug. sup Jo. sermone. c. xx. ⁊. xv. de ciui. dei. c. xxvi. ipse ⁊ Ambro. sup epistola ad roma. ⁊ theophili sup Joannem.

c ¶ Doctorum. vt thome. iij. parte. q. lxi. ar. v. Scotus sup. iiij. senten. Fertur etiam ꝙ tempore concilij congregati fuerūt ad hoc theologi doctores per clementem qui hoc tenuerūt.

d ¶ Dūtaxat. de baptis. maiores. in prin. cū suis concor. non ob. lxxix. di. c. ij. vt ibi no.

e ¶ Aperuit. sequebat in constitutione concilij ēt correcta ⁊ in audiētia publicata: vt dixi ī pemio: ꝙ textus matthei qui dicebatur in quibusdā libris antiqs sub alio ordine hoc narrare per anticipationē intelligi ⁊ exponi debebat ⁊ hoc remouit Jo. forte ex eo ꝙ ille tex. ī mattheo cōiter nō habetur: ⁊ anticipatio dicit ab an̄ ⁊ capio. cū. s. an̄ capit vel ponit postmodū. s. de rescrip. cām. Sed q̄rit quid valet ad fidē hoc disputasse qō hic dicit ē ordine: sine dubio cōiunx xpi ecclesia que regenerat deo genitos. ita formari poterat p plagā ⁊ vndas fluētes xpo viuente sicut xpo mortuo: nec in hoc disputatio hec respicit fidē: sed opinio hec dānata detrahit miraculo. euidentius enim fuit miraculū hoc de corpore mortuo q̄ de viuo manasse. Itē detrahit figure h posite. vt. s. dixi. Item detrahit fidei Jo. euangeliste qui vltimus euangeliū suū scribens notabilr expsit hūc ordinē: ⁊ his respectibus cōciliū hunc ordinē approbat.

f ¶ Porro scda pars que duo facit: primo quandā opinionē reprobat. secūdo illam pertinaciter tenētes hereticos iudicat.

g ¶ Positionē. vtūtur theologi ⁊ artiste hoc verbo quo ēt nos vtimur: de pfes. c. i. vbi de hoc satis. li. vi. fatet autē qs ⁊ credit id qō ponit: de iureiu. c. vlt. e. li.

h ¶ In dubiū. de hereticis. dubius.

i ¶ Intellectiue. de sensitiua. n. ⁊ vegetatiua nō fuit opinio: sensitiua. n. qua sentimus p sensus corporeos certū ē ꝙ corrūpitur corpore corrupto: ⁊ sic nō pōt dubitari qn sit de corporis forma. Idem de vegetatiua qua vegetamur nutrimur ⁊ augmentū sumimus: in prima cōicamus brutis: in scda etiā plātis. Sz de intellectiua vel rationali fuit ↄtraria opinio que precipue fundabat sup rōne p̄dicta. Cū enim vniri nō dico accidētalr sed p se ⁊ essentialiter sit īseparabiliter vniri: ergo forma nō pōt esse sine materia ppria: sed aīa intellectiua cum sit incorruptibilis remanet corrupto corpore corpori nō vnita: ergo non vnitur corpori vt forma p se essentialiter. Sz anteꝗ huic īductioni respondeā est sciendū: ꝙ opinio h approbata p qua facit de cele. mis. in quadā: sic pbatur sm philosophum. viij. metha. Differentia. sumitur a forma rei: sed differentia cōstituta hois ē rōnale: quod de hoie dicit rōne anime intellectiue: ergo ipsa est hois forma. Itē demonstratur ex ratione speciei humane. natura. n. rei ostenditur ex ipsius operatione: ppria vo operatio hois inquātū homo est ītelligere: oportet ergo ꝙ sortiat spēz sm illud qō ipsius operis est pncipiū: sortitur aūt spēm vnūquodcūqz p pprias formā: ex quo relinquit ꝙ principiū intellectiuū vel aīa ītellectiua sit ppria hois forma. Sed aduertendū ꝙ quanto forma est nobilior: tanto plus dominabitur materie corporali: ⁊ minus ei īmergitur: ⁊ plus eam excedit sui virtute: vnde anima vegetabilis plusꝗ forma metalli: sensibilis plusꝗ vegetabilis. Intellectualis ergo ī nobilitate vltima intantū excedit in hoīe in materiā corporalem: ꝙ hz aliquā operationē ⁊ virtutem in qua corporalis materia non cōmunicat: q̄ virtus dicit intellectiua. Demonstrat etiā id Aristo. ij. de anima: qa id quo primū aliquid operat est forma illius cui operatio attribuitur: sicut quo primo sanatur corpus est sanitas: quo primo scit aīa est scīa: sanitas ergo est forma corporis: ⁊ scientia forma est anime ad corporis vnionem. Scdo inducebant id quod dicit philosophus. iij. de aīa. anima ergo est forma coporis: ⁊ sciētia ē forma anime. Certum est aūt ꝙ primum quo viuit corpus est anima ⁊ cum vita manifestetur sm diuersas operationes in diuersis gradibus viuētiū: id quo primo opamur vnūquodqz illorum operum vite est aīa. Anima enim est quo primo nutrimur sentimus ⁊ mouemur sm locum: ergo similiter id quo primo intelligimus siue dicatur ītellectus siue aīa intellectiua est forma corporis. Et hoc negans oportet ꝙ inueniat quomodo ista actio ei ↄueniat: experit. n. qsquis seipsum esse q intelligit. Attribuit aūt actio alicui tripliciter: ut patet. v. phy. aut sm se totum: sicut medicus se sanat: aut sm partē sicut hō videt p oculum: aut p accidens: sicut dicimus ꝙ albuz edificat: qa accidit edificatori esse albū. Cū ergo dicim⁹ andreā intelligere: certū est hoc sibi nō attribui per accidens: cum hoc ītꝑtuz est hō de ipso essentialiter predicetur: ergo aut oportet dicere ꝙ intelligat secūdū se totum: qō etiā posuit Plato dicens hoiem esse animā intellectiuā: aut dicere oportet ꝙ intellectus sit aliqua pars ipsius anime: primū stare nō potest: quia idem ipse hō est q percipit se ītelligere ⁊ sentire: sentire vero nō potest sine corpe: vn̄ oportet animā sensitiuā esse aliquā hois partez: relinquitur ergo ꝙ ītellect⁹ quo andreas intelligit sit pars ipsius andree: ita ꝙ intellectus aliquo modo ipsi corpori vniatur. Et licet aliqui dixerint hanc vnionē p spēm eē intelligibilez: q̄ duplex hz subiectū ītellectum possibilem: ⁊ phantasmata: alij āt ꝙ intellect⁹ vt motor vnit corpori: qō vanū eē patet multis rōnib⁹: ⁊ iste due sufficiant: ītellectus non mouet corpus nisi per appetitū: cuius motio non presupponit operationez intellectus. Nō ergo ideo intelligit. a. q: mouetur ab intellectu: sed potius econtrario qa intelligit: ideo ab intellectu nō mouetur: ↄcludit ergo ꝙ vnitur vt essentialis forma. Itē si aīa ītellectiua se haberet vt motor: certū est ꝙ nauis pōt esse sine nauta: qui se hz ad eam vt motor: ergo etiā posset eē ꝙ xps corpus humanū sine anima sumpsisset: qō est ↄ fidē: supra eodē. c. ⁊ supra eodē firmiter. Cū ergo pncipaliter incarnatio ordinetur ad salutē anime: inutilis fuisset īcarnatio si anima nō esset essentialis corporis forma: ⁊ p hoc vides rōnez quare opinio hic dānata iudicat heretica: quia est ↄ fidē incarnationis: est etiā ↄ fidē resurrectionis: hz enim fides ꝙ resurgemus cū corporib⁹ que nūc gestam⁹: vt patet. eo. ti. c. firmiter ī fine prime partis: sed si aīa nō esset essentialis forma corporis: ad qd resurgerent corpora nō videmus. Tenentes opinionē hic reprobataz primo inducebant quod in principio dixi. Ad quod r̄ndetur ꝙ secundū se cōuenit aīe corpori vniri: sicut sm se cōuenit corpori leui sursū eē: ⁊ sicut leue manet cū a loco pprio fuerit separatū cuz aptitudine ⁊ inclinatione ad ppriū locum: ita anima humana manet in suo pprio eē: cum fuerit a corpore separata habens aptitudinē ⁊ inclinationē naturalē ad corpis vnionem. Secūdo īducebāt quod dicit philosophus tertio de anima: ꝙ intellectus est separatus: ⁊ ꝙ nulli⁹ corporis est actus: ergo nō vnitur corpori vt forma. Sed dic ꝙ philosophus intelligit separatū qa intellectus nō est virtus alicuius organi corporalis: sicut virtus visiua oculi: constat eniz ꝙ intelligere non est actus qui posset exerceri per aliquod organuz corporale sicut visio: sed est in materia: inquantū ipsa anima cuius est h virt⁹ est hois forma ⁊ terminus generationis humāe. Et ꝙ sit in materia probatur secūdo physicorum: q: homo generat hoīe m. dicitur ergo anima ī tellectiua separata secūdum virtutē intellectiuaz que nō est alicuius organi corporalis. Et sic etiam respondetur ad id quod tertio dicebant: ꝙ si intellectus vniretur corpori: vt forma: cum omne corpus habeat determiatam materiaz: sequeretur ꝙ intellectus haberet determinatam materiaz: ⁊ sic nō esset cognitiu⁹ omnium: quod est cōtra rationez intellectus. Sed dico ꝙ hoc procederet si virtus intellectiua esset actus organi corporalis. fateor enim ꝙ actus illos: visus cum oculo: tactus cum manu: ⁊ similes bene oportet limitari ex materia: sed cum anima intellectiua his organis non vtatur: limitationi non subiacet. Dicebant quarto ꝙ cum anima sit quid subsistens ⁊ habeat esse sm se: ergo alterius forma esse nō potest: q: forma dat aliquod esse. ⁊ sic esse forme nō est ipsius forme secūduz se. anima ergo intellectiua habens esse suum subsistens non vnitur corpori vt forma. Ad quod respondetur ꝙ anima intellectiua illud esse in quo subsistit communicat corporali materie: ex quo materia ⁊ anima intellectiua fit vnum: ita ꝙ illud esse quod est totius compositi est etiam ipsius anime: quod non est in alijs formis que non sunt subsistentes: ⁊ propter hoc anima humana remanet in suo esse destructo corpore: non autem alie forme. Curiosus qui hoc plenius disquirere vellet videat in summa Thome parte prima questione septuagesimasexta. in principio. Joannes andree.

k ¶ Catholice fidei quod sequitur: ⁊ postpositum fuit vt euitaret hiat⁹ qō pprie in rethorica dicit: cum vocalis eadē seqtur vocalē.

l ¶ Pertinaciter. ptinacia in malo: perseuātia in virtute: vnde pertinax valde vel īprudenter tenens: durus: irreuocabilis: indocilis: obstinatus: ⁊ idem verbum. ff. de vsur. ex graui. §. pe.

mani per se ⁊ essentialiter tãquam hereticus sit cẽsẽdus. ¶ Ad hoc[a] baptisma vnicuz[b] baptizatos omnes in christo regenerans: est sicut vnus[c] deus[d] ac fides vnica[e] ab omnibus fideliter confitenduz[f] quod celebratum in aqua[g] in nomie[h] patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti: credimus esse tam adultis quam paruulis communiter perfectuz[i] remedium[k] ad saluteu. ¶ Verum quia quantum ad effectum baptismi in paruulis reperiuntur doctores q dam theologi[l] opiniones[m] contrarias habuisse: quibusdam ex ipsis dicentibus per virtutem baptismi paruulis quidem culpa remitti: sz gratiam non conferri: alijs econtra asserentibus: q ⁊ culpa eisdem i baptismo remittitur: ⁊ virtutes[n] ac informans[o] gratia infunditur quo ad habitum[p] ⁊ si non pro illo tempore quo ad vsum. ¶ Nos autem attendentes generalem efficatiam mortis christi: que per baptisma applicat pariter omnib[q] baptizatis opinionem secundam: que dicit tam paruulis quam adultis conferri in baptismo informantem gratiam ⁊ virtutes tanquam probabiliorem: ⁊ de dictis sanctorum[q] ⁊ doctorum modernorum theologie magnis consona ⁊ concordem sacro approbante concilio duximus eligendam[s].

Rubrica de rescriptis.

Clemens. v. in conci. vienẽsi.

Maior prelatus pro membris suis etiam si sunt de mensa reum conuenire non pot per rescriptum apostolicum: nisi vbi possent administratores membrorum: contrafaciens in expẽsis ⁊ interesse punitur: ⁊ processus est irritus. Joannes an.

Abbates[t] aut alij[u] religiosi qbuslibet administrationibus presidẽtes[x] occurrerit. de con. di. iiij. tunc valere. ⁊. c. pe.

a ¶ Ad hoc. tertia pars. primo ponens de esse baptismi: secũdo de ipsi effectu. Jo. an.

b ¶ Vnicũ. quare sic dicatur: habet de cõ. di. iiij. aliud.

c ¶ Vnus. ad ephesi. iiij. habet de hac triplici vnitate. ⁊. j. de excess. prela. frequẽs. ad fi. ⁊. j. de sen. ex. c. i. ⁊ vt dicit ambro. li. de tri. ⁊ exponit magister. i. sen. xxiiij. dis. circa prin. cũ vnum dicimus deũ vnitas excludit numerũ deorũ: nec quantitatem in deo ponit: qa nec numerus nec quãtitas in deo est.

d ¶ Deus. in hoc verbo ponit causam efficiẽtem baptismi.

e ¶ Vnica. lz spe differat quod dic vt no. ber. s. e. ti. super rub.

f ¶ Confitendũ. vnde in symbolo dicit. Cõfiteor vnum baptisma.

g ¶ In aqua. causa materialis.

h ¶ In nomie. causa formalis.

i ¶ Perfectũ. sine penitẽtia exteriori. de cõ. dis. iiij. sine pnia.

k ¶ Remedium. causa finalis.

l ¶ Theologi. ⁊ candiste de hoc de con. di. iiij. nihil. ⁊. c. paruuli.

m ¶ Opiniões. Est sciẽdũ q prima fuit opi. donatistarũ. q paruuli inutiliter baptizantur: que reprobata est: ⁊ ad ipoxrões est responsum. de baptis. maiores. Sed ibi dubium est relictum an paruulis infundant virtutes ⁊ gra: quod hic soluit. Est ergo hic sciẽdum q quorũdam fuit opinio q pueris nullo mõ dantur virtutes in baptismo sed solum ab originali mũdant: sed postea qñ decedunt vel quãdo pueniunt ad etatẽ adultã eis virtutes infundũtur si seruent innocẽtiaz: hanc cõiter theologi reprobãt: p id quod habet ecclesiastes. xi. qõ sonat illud quod habet. xxv. di. qualis. in pin. quare si pueris ante mortem non fuerint concesse virtutes ⁊ gra informans in morte nõ conferent. ⁊ sic non saluabuntur. quod est falsum. Error aũt hui opinionis videt fuisse ex ignorantia discernẽdi habitũ ab actu. Alij dixerũt q pueris dant virtutes ⁊ gra: nõ tamen in seipsis: sed in sua radice. s. characrere sacramẽti: cuius virtute cũ venirent ad perfectam etatem: ⁊ cum pfectis organis solute fuerint potentie: consequentur gram ⁊ virtutes. Et bug. videbat miscere hanc opinionem prime. de con. di. iiij nihil. Sed q hoc esse nõ possit patet: qr si puer verteret in furiam ante pfectam etatẽ: potentie in eo nõ soluerentur ⁊ ita nunquã haberet virtutes explicite. Itẽ q potentie sint aliquo impedimento ligate nõ ipedit habituz sed actũ: quia dormientes ⁊ vinolenti habitus habent sed ligatos. Tertia fuit hic opinio approbata: vt virtutes ⁊ gratia dentur in habitu ligato ꝓpter pueritiã: sicut in dormiẽte propter somnuz sed discedente pueritia inclinat ad bene opandum: nisi aliquid spiritui sancto resistat: ⁊ habetur de hoc figura. i. regũ. xvij. vbi dauid paruulus armatus armis saul regis nõ potuit eis vti cõtra Goliaz. sic puer in baptismo armatus gra ⁊ virtutibus propter ibecillitatem illius vti nõ pot quo ad actum: ⁊ q hoc sit verum patet qr cum pueri sicut adulti p baptismum efficiant mẽbra xpi necesse est q a capite recipiãt fluxum vel fructus gratie ⁊ virtutis: cuius influxionis nõ est ipedimentũ ex parte dei q omnes vult saluos fieri. ⁊ ad agnitionez vitatis venire. i. ad thimo. ij. ⁊. s. de bap. maiores. ver. absit. nec ex parte gre que ex vi sacramenti oibus presto est: facit de cõ. di. iiij. sine pnia. nec ex parte sacramenti quod pro omnibus istitutum est: nec ab illo vllus excluditur: vt in decre. maiores. ver. cum ergo nec ex parte paruuli: qui nec resistit nec resistere pot ifusioni gre: nec curamus ipsius reluctantiã vel gemitũ in baptismo de con. distin. iiij. cum videmus. ⁊. c. se. nec ex parte ecclesie in cuius fide saluatur: ⁊ que nulli claudit gremiũ. de bere. super eo. lib. vi. nec aliquem decipit. xxvij. q. i. de viduis. de. dona. p tuas. Huic aũt opinioni approbate non ob. q habitus virtutũ habilitat ad actum sed pueri non sunt habiles ad agenduz que fz virtutes sunt. ergo non recipiunt habitum virtutum in baptismo. Nam dico q habitus facit habilem ad actum tollendo inhabilitatem que est ex imperfectione potentie non que est ex parte corporis: vt patet in dormiente: Nec obstat quod dk in nouia influentia oportere q recipiens uel influẽs aliter se habeat nunc q̃ prius de anima pueri baptizati non alio modo se habet in instanti post baptismum q̃ prius: quia careat vtroqz tẽpore vsu liberi arbitrij. Item nec deus influẽs aliter se habet. Concluditur ergo q pueri etiam baptizati gratiã ⁊ virtutes non recipiunt. Ad quod respondetur: q lz agens principale sit immobile: agens instrumentale aliter se habet nũc q̃ prius ad puerũ: qr nũc ⁊ nõ prius baptizat: ex quo ẽt sequitur q aliter se hz baptizatus: qr nunc ⁊ non prius ipressus est character in ipso. Item ꝓstat q sine aliq̃ sui mutabilitate deus sine sacramẽto posset gram ꝓferre: vt patet in sanctificatis in vtero. de renũ. nisi cũ pudem. in pn. Curiosius etiã videre posset in tho. iiij. sen. di. iiij. ⁊ in parte sum. q. lxviij. ⁊. lxix.

n ¶ Virtutes. ỏ theologicis nõ est opinio iter modernos sz de moralibus sic: ut. j. dicam. dicuntur autẽ virtutes quasi virum tuentes ⁊ preseruantes a vitijs. de pe. dis. ij. alla anima. ⁊. c. sequenti.

o ¶ Informans gra. hãc multi theologi dicunt esse idem in re quod habitus charitatis: tũ qr charitas ⁊ gratia habent easdẽ operationes: tũ qr dicit Aug. xv. de trini. c. xxviij. loquẽs ỏ charitate. Nullum ẽ isto dono excellentius. Sz omni dono distincto a gratia: ipsa gratia excellentior est: tum quia si sic distinguerentur: possent a dei virtute separi. ⁊ sic aliqs esset deo gratus sed nõ charus ⁊ cõuerso. Alij vero dicunt q gra est habit qui fundatur in essentia anime: charitas vero ẽ alis habitus q fundat in volũtate.

p ¶ Ad habitũ. de similib de bap. maiores. ver. quanuis in. i. glo.

q ¶ Oibus. ẽt ficte recipiẽtib: quo ad characterẽ ⁊ gram gratis datã sed nõ ad gram faciẽtem gratum nisi cum fictio illa

r ¶ Sanctorũ ac doctorũ modernorũ. de sanctis habemus augustinũ ꝗ iulianuz li. i. de bap. paruulorũ. doc. habem magistrũ. iiij. sen. iiij. di. in prin. ⁊ ibi alex. alber. ⁊ tho. apertius ⁊ breuiter oẽs theologi moderni in hoc concordant quo ad virtutes theologicas. s. fidẽ spem ⁊ charitatẽ: sed de vtutibus moralibus ut iustitia fortitudine tẽperãtia prudẽtia. ⁊ alijs de qb. xxviij. q. i. §. ex his bene discordant moderni theologi. Thomas. n. ⁊ sui tenẽt etiã morales infundi: nam vt dicunt morales acqste nõ ordinãt ex se i vltimũ finẽ: nec inclinant q homo sit bene mobilis a spũ sancto. ergo est fateri illas infusas. Sed q tenent ꝓtariũ respõdent ad hoc: q morales acqste cõiuncte charitati que ẽ forma virtutuz utruiqz sufficiẽter pagunt. ⁊ sic nõ est necesse põere eas ifusas. Inducũt ẽt isti illud phy. q frustra fit p plura ⁊c. vt viri in prin. c. sed p virtutes morales acqsitas pot hõ cũ thologicis finẽ suũ acqrere sine moralib ifusis: ꝓtũ. n. ẽ charitati nos deo vltimo fini cõiungere. Est. n. fm aug. rectissima affectio q̃ nos deo comungit. ergo nõ reqritur ifusis theologicis q alie vtutes morales ifundãtur. Itẽ si paruulis infunderentur. ergo ⁊ adultis. sed experimur q adultus nõ ficte baptizat non plus se sentit sobriũ prudentem tẽperatum uel iustũ: q̃ pus: q si infunderentur sentire deberet: ex quo etas non ipedit cuz virtus moralis sit habitus ictinãs p modũ nature: qr fm philosophũ scõo ethi. Virtus est que habentẽ pficit ⁊ op eius bonũ reddit. ergo cum sacramẽtũ baptismi fit cõe oia gratis donans: videtur q nõ infundatur adultis nec paruulis.

s ¶ Eligendã. ergo illã sequi tenemur. de hoc eo. ti. c. vno. li. vi. in. vi. glo.

Abbates. Sunt due ptes. in prima dupler phibitio. in secũda ibi si qs. dupler pena. s. iuris ⁊ hois: cãm dedit cõstõni fra q̃ sepe cõmittebatur ad decre. statutũ. s. eo. li. vi. qr si prior alicui dom bononien dioces. ꝗ me boñ. ipetrat volebat: hẽbat necesse ipetrat boñ. lz si plus expediebat vt placebat ei me cõuenire ferrarie: impetrabat ibi rescriptũ sub noie maioris: puta camalduleñ. cistercien. cartusien. ⁊ illis cui suberat illa dom. ⁊ sic q̃ si actor ⁊ reus essent diuersarũ dioces. fiebat cõmissio i loco vicino dioces. bonoñ. ifra dietam: ⁊ constat q hoc multum frequentabat ad excludendã dioces. rei. Eodẽ modo si domus erat ferrarie: me boñ. cõueniebat ferrarie ipse maior: qõ prior loci ñ potuisset. Jo. an. Ad euidentiã pmittas fz. v. an. q si actor ⁊ reus sunt eiusdem diocesis opz q actor ipetret i dioc. de qua sũt. de rescriptis statutũ. §. cum autẽ. li. vi. Si vero diuersarũ actor necessitat ad ipetrãdũ vel i dioc. rei vel in propinqua p dictã in ꝓpria aũt actoris ipetrare nõ pot vt ibi. Secũdo pmitte q p mẽbris subiectis abbates agere pñt ⁊ appellare. Et qñ agẽtes pferant habet materia de iudi. cum deputati de testibus cũ olim de relig. d. cũ venerabilibus ⁊ plenius de rest. spol. olim cãm. Ymol.

t ¶ Abbates. solent isti vocari patres. s. de reg. c. fi.

u ¶ Alij. hoc nomen nõ semper positionem significat: facit de hoc. s. eo. ti. c. sedes. in. iij. glo.

x ¶ Presidẽtes. ut magistri. hospitalis crucferor ⁊ his siles. Idem si venoient pores: ut camalduleñ. vel ministri: ut i ordine minoruz: uel quodcunqz sit nomẽ presidentium tali loco vel ordini cui subsunt hec membra. Et late itelligas lam